

ONBEKEND, MAAR TEN ONRECHTE ONBEMIND

MOLISE

Zelfs de ervaren Italië-bezoeker heeft veelal geen idee waar het over gaat als je Molise zegt. De regio, ingeklemd tussen de Abruzzo, Apulië, Latium en Campanië, verdient beter.

TEKST PAUL VAN EIJDHOVEN FOTOGRAFIE JEROEN OERLEMANS

Onder: bergen bij Bojano; slagerij in Campobasso. Rechterpagina: opgravingen van Saepinum; strand bij Termoli.

Wáár ga je naartoe? Waar ligt dat ergens? Molise, de op een na kleinste regio van Italië, is met stip de onbekendste regio van het land. Weinigen hebben ervan gehoord, nog minder mensen zijn er geweest. Niet helemaal terecht, want hoewel Molise dan misschien niets spectaculairs te bieden heeft, zijn de zee en de stranden er fraai, zijn de Romeinse resten indrukwekkend en is de bevolking er buitengewoon vriendelijk.

Zo'n beetje halverwege de 38 kilometer lange kustlijn ligt de enige plaats van betekenis aan zee: Termoli. De *lungomare* biedt een typisch Italiaanse aanblik: kleurige parasols bedekken het grootste deel van het strand, waarbij elke strandtent zijn eigen kleuren heeft. Hotels zijn er maar weinig, het toerisme in Molise is niet erg ontwikkeld. Het is de lokale bevolking die hier komt om van de zee en de zon te genieten, onderdeel van het dagelijks leven. Wie de echte Italiaanse strandervaring wil beleven, kan hier dus terecht. Nu, later in de middag, verzamelt oud en jong uit Termoli zich hier. Ouders met kleine kinderen spelen in de branding, jongeren hangen verliefd tegen elkaar aan op de ligbedden. Er wordt gelezen, gezond, gekaart, geflirt.

Aan het eind van het strand doemt de oude borgo op, die op een schiereilandje in de Adriatische Zee ligt. De oude stadswal wordt geflankeerd door twee *trabocchi*, ouderwetse visinstallaties die een beetje aan een spin doen denken. Later, als we gaan eten, is een van de twee in actie te zien: het grote net gaat even in zee en wordt dan weer opgehesen. De vangst is echter niet groot, zo zien we van een afstandje. Hoe bescheiden van omvang de borgo ook is, de charme is er niet minder om. Zo is het terras van Osteria Dentro Le Mura een idyllisch plekje om te dineren. Onder een ondergaande zon eten we hier uitstekend – vis uiteraard.

De volgende ochtend keren we na het ontbijt nog even terug naar de oude stad. Allereerst voor een cappuccino op een terras op de stadswal, maar ook om de kathedraal met zijn prachtige façade in romaans-Apulische stijl te bewonderen. Klassieker wordt het niet: over het lege plein voor de kathedraal schuifelt een krom oud vrouwtje, in het zwart gekleed. In haar ene hand een tas met boodschappen, in de andere een rozenkrans. Terwijl we haar passeren, prevelt ze zachtjes haar gebeden.

Dat Molise niet erg op toeristen is ingesteld, blijkt al uit het feit dat het ons niet lukt om in Termoli een gidsje over de regio

Klassieker wordt het niet: over het lege plein voor de kathedraal schuifelt een krom oud vrouwtje, in het zwart gekleed. In de ene hand een tas met boodschappen, in de andere een rozenkrans

te kopen. Ook de boekwinkels en krantenkiosken in het modernere deel van het stadje bieden geen soelaas. Een goede les: wie Molise wil verkennen, kan zich maar het beste goed voorbereiden.

Pastoraal landschap

Met de wat beperkte informatie uit een gidsje van de VVV van Molise gaan we op pad. Eerst naar Larino, waar zich de resten van een Romeins amfitheater bevinden, met ietsje verder, beschermd door een afdakje, enkele mozaïeken met afbeeldingen van dolfinen. Aardig, maar Molise heeft mooier voor ons in petto. Bezoek ook zeker het middeleeuwse stadje zelf, met de fraaie kathedraal uit 1319 en het Palazzo Ducale, waarin het Museo Civico is gevestigd.

Het landschap in dit deel van Molise is pastoraal. Glooiende heuvels, grote rollen hooi die liggen te drogen, velden vol zonnebloemen. En hier en daar een >

dorp op een heuveltop. De grote weg van Termoli naar Campobasso biedt ter hoogte van het meer van Guardialfiera een prachtig uitzicht; hij loopt over een brug midden door het kunstmatige meer. We worden verrast door een onweersbui, maar gelukkig vinden we vlakbij een pizzeria waar we een late lunch kunnen nuttigen. De man die ons bedient – zelf afkomstig uit Abruzzo – vraagt ons verbaasd hoe we als Nederlanders in Molise terechtkomen. Dat kent toch niemand? Er komen hier overigens ook wel eens andere Nederlanders eten, maar die hebben een huisje in de regio.

Als het onweer is weggetrokken gaan we weer op pad, maar het blijft dreigen en tot in de avond barst het onweer nog met enige regelmaat los.

Hergebruik

Als we de volgende ochtend ontbijten op het terras van hotel Masseria Grande, is de lucht weer opgeklaard en na ons te goed te hebben gedaan aan de lekkernijen, gaat de fotograaf nog even op 'vossenjacht'; een brutaal exemplaar scharrelt wat rond in de buurt en moet toch even op de foto voor het thuisfront.

Op weg naar het westen rijden we opnieuw over het meer. Langzaam worden de heuvels waar we op uitkijken bergen. Opnieuw blijkt dat Molise zichzelf (nog) niet erg weet te verkopen, want het kost ons enige moeite om de opgravingen bij Sepino te vinden. Sterker nog, het is bij toeval dat we op een gegeven moment ineens bij de ingang staan.

Wij zijn de enigen op het parkeerterrein en de bar is gesloten. Wellicht alleen open in het weekend of in augustus? Toegang hoeft er ook niet betaald te worden om de resten van het Romeinse Saepinum te bezoeken. Op een uitgestrekt terrein bevinden zich een forum met een basilica, een theater, toegangspoorten, een stadswal en nog veel meer resten uit de antieke oudheid. Hier is ook een mooie vorm van hergebruik van Romeinse ruïnes te aanschouwen: bovenop de achterste rijen van het theater, dat ooit zo'n drieduizend bezoekers kon herbergen, zijn in de

Linkerpagina: gedroogde pepers; het meer van Guardialfiera; strandwacht bij Termoli. Boven: de borgo van Termoli.

Molise weet zichzelf nog niet erg te verkopen; het is bij toeval dat we op een gegeven moment bij de ingang van de opgravingen van Sepino staan

middeleeuwen huisjes gebouwd. Dat deel is daarom nooit verder opgegraven en is weer een bezienswaardigheid op zich geworden. Door het gebrek aan belangstellenden – we komen tijdens ons bezoek

uiteindelijk nog twee andere bezoekers tegen – kun je je fantasie hier in alle rust op hol laten slaan.

Heilig vaderland

Op weg naar Campobasso valt als eerste de oude burcht op, die hoog boven de regiohoofdstad uittorent. Een handig oriëntatiepunt, want in het middeleeuwse centrum willen we zijn. En liefst zo snel mogelijk, want de buitenwijken van Campobasso zijn niet erg aantrekkelijk. Steile steegjes en straatjes leiden de voetganger (en natuurlijk de enkele scooter-

rijders) richting het Castello Monforte dat op de top van de heuvel ligt. Boven de huizengrens staat de San Giorgio, met een prachtige romaanse façade, en iets verder begint een laan die naar de burcht loopt, omzoomd door pijnbomen. *Questi pini sono sacri come la patria*, lezen we op een bordje. 'Deze bomen zijn heilig als het vaderland', luidt de mededeling, want ze zijn gewijd aan de gevallen van de Eerste Wereldoorlog. Het uitzicht bij de burcht op de omgeving is fraai, maar het gebouw zelf is helaas niet te bezoeken. Weer beneden komen we via het middel- >

De kathedraal van Termoli

Winkeltjes in Campobasso

eeuwse centrum – dat jammer genoeg vergeven is van de graffiti – in de zogenaamde città murattiana. Brede straten en pleinen kenmerken dit 19de-eeuwse deel van de stad aan de voet van de heuvel, zoals de stijlvolle Piazza Savoia, waar we een terras opzoeken. Het Gran Caffè Savoia is een trendy ingerichte plek, gevestigd in een voormalig theater. Later lopen we nog wat rond door deze wijk en gaan we een enkele winkel in, waar we buitengewoon vriendelijk worden ontvangen. Men hoort natuurlijk meteen dat we niet uit de regio komen. Blij dat ze ook eens buitenlandse bezoekers in de zaak hebben? Molise zou er wat meer aan moeten doen.

Bliksemschichten

Het voelde de hele middag al broeierig aan, maar eenmaal in Guglionesi, waar we willen gaan eten, belanden we in een stortbui zoals ik zelden heb beleefd. In een mum van tijd staan de straten van het stadje blank en van een hellende zijstraat stromen golven water naar beneden. Hoewel we nauwelijks een hand voor ogen kunnen zien, vinden we gelukkig snel ristorante Il Pagatore.

We zitten nog niet aan een tafeltje of we kijken elkaar aan met een blik van verstandhouding: dit gaat een avond fijn eten worden. De inrichting, de man die bedient, het publiek dat hier zit: je voelt het gewoon, dit is zo'n restaurant waar je helemaal blij van wordt, waar je altijd op hoopt in Italië. En natuurlijk worden we niet teleurgesteld. Heerlijke gerechten volgen elkaar op. Geen poespas, gewoon goed eten met prima wijn erbij. Terwijl la mamma in de keuken staat, maakt haar echtgenoot graag een praatje met zijn klanten. Door het noodweer zijn het er niet veel vanavond. Helemaal tevreden gaan we later op de avond weer richting Masseria Grande. Het is opgehouden met regenen, de straten dampen nog na. Bliksemschichten in de verte verlichten het landschap van de Molise. Alsof de weergoden op de valreep nog even onze onverdeelde aandacht willen vragen voor een vergeten regio. ♦

TIPS & ADRESSEN

LOGEREN

• Masseria Grande

Gelegen op zo'n twintig kilometer van de kust, op een rustige, fraaie plek tussen de velden. Prima kamers, zwembad, uitstekend ontbijt.

Contrada Pezze Corundoli,
86032 Montecilfone,
tel. +39 331 8028269,
www.masseria-grande.it.

ETEN

• Osteria Dentro Le Mura

Restaurant met een prachtig terras in de borgo van Termoli. Het eten is prima, maar de bediening vonden we niet erg vriendelijk.

Via Marinucci 36,
Termoli,
tel. +39 0875 705951.

• Solelago

Restaurant/pizzeria met uitzicht op het meer van Guardialfiera. Tevens hotel.

Lago di Guardialfiera,
Contrada Difese delle Camerelle,
86030 Guardialfiera,
tel. +39 0874 049606,
www.solelago.com.

• Il Pagatore

Helemaal zoals een (eenvoudig) Italiaans restaurant hoort te zijn. Lekker eten, prima wijn, aardige bediening, geen poespas. Gelegen aan de zijkant van een mooi, wat vervallen pleintje. Met terras.

Corso Conte di Torino 74,
86034 Guglionesi,
tel. +39 0875 680550.

• Pizzicheria Di Chiro

Ruime delicatessenwinkel met onder meer lokale specialiteiten. Buitengewoon vriendelijke bediening.

Via Roma 33,
Campobasso,
tel. +39 0874 411092.

